

Remissvar

remiss.oversynkomvux@skolverket.se

registrator@skolverket.se

Skolverkets diarienummer 2025:1994

VIS yttrande gällande: Förslag till kursplaner i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare

Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (VIS) har inbjudits att yttra sig över Skolverkets förslag till nya kursplaner för svenska för invandrare. Givet förslagets omfattande omstrukturering av SFI avviker VIS från sin princip att inte kommentera kursplaneändringar. Här presenteras VIS synpunkter, uppdelade i övergripande reflektioner, specifika kommentarer och rekommendationer.

Övergripande reflektioner

SFI är en nyckel såväl till integration som till arbetsmarknadens kompetensförsörjning. Kursplanerna styr inte bara undervisningens innehåll utan signalerar också utbildningens betydelse för individ och samhälle.

VIS anser att förslaget inte tillräckligt betonar elevernas roll som aktiva och ansvarstagande samhällsmedborgare, många av SFI-eleverna kombinerar sina studier med arbete. Tonen i förslagen riskerar att framställa elever som passiva mottagare snarare än kompetenta deltagare i undervisningen.

För att stärka SFI:s syfte bör kursplanerna tydligare koppla språkinläring till vardags-, arbets- och samhällsliv, med en röd tråd av arbetslivsinriktning genom hela utbildningen. Detta är avgörande för snabb progression, nationell likvärdighet och för att möta Sveriges kompetensutmaningar.

Specifika kommentarer

Arbetslivsinriktning och funktionellt språk

Det centrala innehållet i förslaget saknar en tydlig koppling mot ett funktionellt språk relaterat till arbetslivets behov. En tydlig arbetslivsinriktning är avgörande för att motivera snabb progression och underlätta integration. Detta gäller särskilt för studieväg 3, där kursplanerna absolut bör betona även mer utvecklade färdigheter, såsom att skriva jobbansökningar och CV, för akademiskt erfarna elever.

Förslag: Förtydliga det centrala innehållet med konkreta mål för arbetslivsrelaterade språkfärdigheter, särskilt för studieväg 3, för att möta arbetsmarknadens förväntningar.

Läs- och skrivundervisning

Formuleringen “stöd i läs- och skrivutveckling” för kurs 1B är missvisande. Elever på studieväg 1 behöver kvalificerad undervisning i läs- och skrivfärdigheter, inte “stöd”, vilket riskerar att framställa dem som mindre kompetenta och skapa otydlighet i undervisningens syfte.

Förslag: Ersätt begreppet “stöd” med “undervisning i läs- och skrivfärdigheter” för att betona pedagogiskt fokus och undvika ett nedvärderande språk.

Studievägarnas tydlighet och progression

VIS instämmer i behovet av att särskilja studievägarna, men förslaget brister i att tydliggöra progression och skillnader i centralt innehåll. Studieväg 3 saknar fokus på akademiska färdigheter, vilket är otillräckligt för elever med högre utbildningsbakgrund. Poängfördelning räcker inte för att markera studievägarnas olika nivåer.

Förslag: Förstärk progressionen mellan studievägarna med tydliga mål, särskilt för studieväg 3, där akademiska och yrkesrelaterade färdigheter bör prioriteras.

Digital kompetens

Förslagets avsnitt om digital kompetens fokuserar för mycket på skolan och för lite på arbets- och samhällslivet. Begreppet “digitala verktyg” är otydligt och verkar inrikta sig på smarta telefoner, som många elever redan behärskar. Elever behöver färdigheter i verktyg som datorer och vanliga programvaror, som är centrala på arbetsmarknaden.

Förslag: Specificera vilka digitala verktyg som menas (t.ex. ordbehandlingsprogram, e-post) och koppla dem tydligt till arbets- och samhällslivets krav.

Separat kurs i latinisering

VIS ifrågasätter behovet av en separat kurs i latinisering, då detta redan hanteras effektivt inom befintlig undervisning. En separat kurs riskerar att komplicera organiseringen av utbildningen, särskilt i mindre kommuner med ett, redan från början lågt, och nu fortsatt minskande elevantal, där flexibilitet är avgörande.

Förslag: Integrera latinisering i ordinarie undervisning med tydliga riktlinjer istället för en separat kurs.

Läs- och skrivundervisning som separat kurs

Även om det finns behov av tydligare styrning av läs- och skrivundervisning, är en separat kurs problematisk. Den är svår att organisera, särskilt med minskande elevantal, och riskerar att splittra SFI-undervisningens helhet.

Förslag: Förtydliga riktlinjer för läs- och skrivundervisning inom befintliga kurser istället för att införa separata kurser.

Konkretionsnivå och organisatoriska utmaningar

VIS stöder tanken med en ökad konkretionsnivå i kursplanerna för att ge trygghet åt lärare, särskilt då många SFI-lärare i dagsläget saknar formell behörighet. Men den höga detaljnivån i förslaget harmonierar dock inte med beskrivningarna av kursernas syfte och kommer försvåra arbetet med kontinuerliga kursstarter och heterogena elevgrupper, särskilt med minskande elevantal hos många anordnare.

Förslag: Balansera konkretionsnivån med syftesbeskrivningarna för respektive kurs för att säkerställa kopplingen till arbets- och samhällslivets behov. Tillhandahåll konkret stödmaterial för huvudmän.

Harmonisering med regelverket kring tidsbegränsning av SFI

Förslaget tar inte hänsyn till tidsbegränsningarna för SFI, vilket riskerar att skapa problem för elever som gör tillfredsställande framsteg, men inte hinner slutföra kurserna inom tidsramen. Detta hotar likvärdigheten.

Förslag: Säkerställ att kursplanerna harmoniseras med tidsbegränsningarna inom SFI och ge stöd till huvudmän för att säkerställa likvärdig organisering.

Sammanfattning och rekommendationer

VIS välkomnar ambitionen att förnya SFI:s kursplaner men anser att förslaget behöver betydande justeringar för att stödja integration och arbetsmarknadens behov.

Kursplanerna bör stärka arbetslivsriktningen, förtydliga studievägarnas progression, och undvika otydliga begrepp som "stöd" och "digitala verktyg".

Separata kurser i latinisering och läs- och skrivundervisning riskerar att försvåra organiseringen, särskilt i kommuner med små elevgrupper inom respektive studieväg.

VIS uppmanar Skolverket att:

- Förstärka arbetslivsperspektivet i det centrala innehållet.
- Använda precisa formuleringar för läs-, skriv- och digital kompetens.
- Integrera latinisering och läs- och skrivundervisning i befintliga kurser.
- Balansera konkretionsnivån för organisatorisk flexibilitet.

- Harmonisera kursplanerna med tidsbegränsningar för att stödja huvudmän.

VIS ser fram emot dialog med Skolverket för att säkerställa en likvärdig och effektiv SFI-undervisning.

För Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan

Marie Egerstad

Ordförande